

OPIS SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ BANKU SPÓŁDZIELCZEGO W TYCHACH

Cele systemu kontroli wewnętrznej

1. W Banku funkcjonuje system kontroli wewnętrznej - stanowi on część systemu zarządzania, o którym mówi art. 9 ustawy Prawo bankowe.
2. Celem systemu kontroli wewnętrznej jest zapewnienie:
 - 1) skuteczności i efektywności działania;
 - 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej;
 - 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem;
 - 4) zgodności działania z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

Rola Zarządu Banku, Rady Nadzorczej i Komitetu Audytu

Zarząd

1. Do obowiązków Zarządu Banku należy zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnianie we wszystkich jednostkach organizacyjnych, komórkach organizacyjnych i stanowiskach organizacyjnych Banku, funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej oraz zapewnienie niezależności odpowiednich komórek.
2. Zarząd Banku powinien ustanowić odpowiednie zasady projektowania, zatwierdzania i wdrażania mechanizmów kontrolnych we wszystkich procesach funkcjonujących w Banku, w tym określić rolę komórek odpowiedzialnych za opracowanie projektu mechanizmu kontrolnego, jego zatwierdzenie oraz wdrożenie.
3. Zarząd Banku odpowiada za zapewnienie adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych w procesach funkcjonujących w Banku.
4. Zarząd Banku ustanawia zasady niezależnego monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych obejmującego weryfikację bieżącą i testowanie.
5. Zarząd Banku powinien zapewnić funkcjonowanie w Banku matrycy funkcji kontroli oraz przypisać odpowiednie zadania związane z zapewnianiem jej funkcjonowania.
6. Zarząd Banku powinien ustanowić zasady raportowania co najmniej o skuteczności kluczowych mechanizmów kontrolnych oraz o wynikach ich testowania pionowego.
7. Zarząd Banku podejmuje działania mające na celu zapewnienie ciągłości działania systemu kontroli wewnętrznej, w tym właściwej współpracy wszystkich pracowników Banku w ramach funkcji kontroli oraz współpracy z Komórką ds. zgodności i kontroli wewnętrznej, a także dostępu jej pracownikom do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje prawnie chronione w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych.
8. Zarząd zatwierdza zasady kategoryzacji nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej oraz określa zasady okresowego raportowania o wykrytych nieprawidłowościach i statusie podjętych działań naprawczych.
9. Zarząd Banku powinien określić rodzaje działań podejmowanych w celu usunięcia nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej, w tym określone środki naprawcze i dyscyplinujące. Do środków naprawczych powinno należeć w szczególności projektowanie nowych i aktualizacja dotychczasowych mechanizmów kontrolnych (np. zmiana procedury, modyfikacja poszczególnych procesów, szkolenia).

10. Zarząd Banku określa kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, a następnie przedstawia je Radzie Nadzorczej do zatwierdzenia.
11. W ramach zapewniania przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych Zarząd Banku:
 - 1) odpowiada za efektywne zarządzanie w Banku ryzykiem braku zgodności, rozumianym jako ryzyko skutków nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych;
 - 2) odpowiada za opracowanie polityki zgodności, zapewnienie jej przestrzegania i składanie Radzie Nadzorczej raportów w sprawie zarządzania w Banku ryzykiem braku zgodności.
12. Zarząd Banku, nie rzadziej niż raz w roku, informuje Radę Nadzorczą o sposobie wypełnienia zadań, o których mowa w ust. 1.

Rada Nadzorcza

1. Do obowiązków Rady Nadzorczej należy nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej.
2. Rada Nadzorcza zatwierdza zasady kategoryzacji nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej.
3. W ramach nadzoru nad działalnością banku Rada Nadzorcza monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o informacje uzyskane w szczególności od Komórki ds. zgodności, Komórki Audytu Wewnętrznego, Zarządu Banku, Komitetu audytu oraz Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.
4. Rada Nadzorcza dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym corocznej oceny adekwatności i skuteczności funkcji kontroli oraz Komórki ds. zgodności.
5. W ramach zapewniania przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych, Rada Nadzorcza:
 - 1) nadzoruje wykonywanie obowiązków przez zarząd dotyczących zarządzania ryzykiem braku zgodności;
 - 2) zatwierdza politykę zgodności Banku;
 - 3) co najmniej raz w roku ocenia stopień efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności przez Bank.
6. Rada Nadzorcza powołuje zgodnie z przepisami prawa „Komitet audytu”, któremu zleca bieżące monitorowanie systemu kontroli wewnętrznej, w tym monitorowanie skuteczności systemu kontroli wewnętrznej oraz audytu wewnętrznego.
7. Szczegółowy tryb i zakres działania Komitetu audytu, określa Regulamin Komitetu audytu uchwalany przez Radę Nadzorczą.

Komitet Audytu

1. Komitet Audytu współpracuje z Zarządem Banku, pracownikami Banku i biegłym rewidentem Banku, a w razie potrzeby także z doradcami zewnętrznymi, w celu wypracowania własnego stanowiska, natomiast nie sprawuje bezpośredniej kontroli i nie zastępuje Rady Nadzorczej Banku w wykonywaniu jej czynności statutowych.
2. Komitet Audytu współpracuje ze Spółdzielnią Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS w zakresie wykonywania przez Spółdzielnię audytu wewnętrznego Banku.
3. Do zadań Komitetu należy:
 - 1) monitorowanie:
 - a) procesu sprawozdawczości finansowej;

- b) skuteczności systemów kontroli wewnętrznej i systemów zarządzania ryzykiem oraz audytu wewnętrznego, w tym w zakresie sprawozdawczości finansowej;
 - c) wykonywania czynności rewizji finansowej, w szczególności przeprowadzania przez firmę audytorską badania, z uwzględnieniem wszelkich wniosków i ustaleń Polskiej Agencji Nadzoru Audytowego wynikających z kontroli przeprowadzonej w firmie audytorskiej;
- 2) kontrolowanie i monitorowanie niezależności biegłego rewidenta i firmy audytorskiej, w szczególności w przypadku, gdyby na rzecz Banku świadczone były przez firmę audytorską inne usługi niż badanie;
 - 3) informowanie Rady Nadzorczej o wynikach badania oraz wyjaśnianie, w jaki sposób badanie to przyczyniło się do rzetelności sprawozdawczości finansowej w Banku, a także jaka była rola Komitetu w procesie badania;
 - 4) dokonywanie oceny niezależności biegłego rewidenta oraz wyrażanie zgody na świadczenie przez niego dozwolonych usług niebędących badaniem w Banku;
 - 5) opracowywanie polityki oraz procedury wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzania badania, w szczególności zawierających określenie przebiegu procesu wyboru, wymaganych dokumentów, terminów i kryteriów, jakie są uwzględniane w trakcie dokonywania wyboru przez Bank;
 - 6) opracowywanie polityki świadczenia przez firmę audytorską przeprowadzającą badanie, przez podmioty powiązane z tą firmą audytorską oraz przez członka sieci firmy audytorskiej dozwolonych usług niebędących badaniem;
 - 7) określanie procedury dot. zasad współpracy z firmą audytorską;
 - 8) przedstawianie Radzie Nadzorczej rekomendacji, dotyczącej powołania biegłego rewidenta/firmy audytorskiej;
 - 9) przedkładanie zaleceń mających na celu zapewnienie rzetelności procesu sprawozdawczości finansowej w Banku.

Schemat organizacji trzech linii obrony

1. Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej jest zorganizowany na trzech, niezależnych poziomach.
2. **Na pierwszy poziom** składa się zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku, w tym stosowanie przez pracowników mechanizmów kontroli ryzyka, a także mechanizmów kontrolnych oraz dokonywanie w ramach obowiązków służbowych pracowników poziomego monitorowania (w ramach pierwszego poziomu) przestrzegania mechanizmów kontrolnych poprzez ich weryfikację lub testowanie.
3. **Na drugi poziom** składa się nadzór oraz mechanizmy kontrolne (zarządzanie ryzykiem banku) realizowane przez specjalnie dedykowane do tego jednostki, które są niezależne od czynności realizowanych na poziomie pierwszym. Do jednostek tych zalicza się w szczególności:
 - 1) Dział Sprawozdawczości Analiz i Ryzyka oraz Zespół Oceny Ryzyka Kredytowego,
 - 2) Zespół Monitoringu, Zespół obsługi prawnej oraz Główny Księgowy,
 - 3) Komitet kredytowy,
 - 4) Komórka ds. zgodności i kontroli wewnętrznej,
 - 5) Inspektor ochrony danych osobowych,
 - 6) Zarząd Banku, z pominięciem członka Zarządu odpowiedzialnego za pion handlowy.

Pracownicy komórek Banku na drugim poziomie w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych odpowiednio stosują mechanizmy kontrolne lub niezależnie monitorują przestrzeganie mechanizmów

kontrolnych poprzez monitorowanie pionowe (weryfikacja lub testowanie pierwszego poziomu przez poziom drugi) i monitorowanie poziome (weryfikacja lub testowanie poziome na drugim poziomie).

4. **Trzeci poziom** obejmuje Komórkę Audytu Wewnętrznego, działającą w ramach systemu kontroli wewnętrznej, na mocy zapisów Ustawy o bankach spółdzielczych oraz Umowy Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, jest wyłączony ze struktur Banku i jest przeniesiony oraz realizowany wyłącznie przez Spółdzielnię SOZ BPS. Mechanizmy kontrolne na trzecim poziomie oraz niezależne monitorowanie ich przestrzegania stosuje jednostka zarządzająca Systemem Ochrony.

Funkcja kontroli

1. System kontroli wewnętrznej zapewnia przestrzeganie mechanizmów kontrolnych poprzez wyodrębnienie funkcji kontroli, o której mowa w art. 9c ust. 2 pkt 1 ustawy – Prawo bankowe.
2. Funkcja kontroli ma za zadanie zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych dotyczących w szczególności zarządzania ryzykiem w Banku, obejmuje ona stanowiska, grupy ludzi lub jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji.
3. Na funkcję kontroli składają się:
 - 1) mechanizmy kontrolne,
 - 2) niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych,
 - 3) raportowanie w ramach funkcji kontroli.
4. Funkcja kontroli realizowana jest na pierwszym i drugim poziomie zarządzania.
5. Bank zapewnia dokumentację funkcji kontroli w szczególności poprzez:
 - 1) rejestrowanie każdej operacji, transakcji, produktu i usługi oraz opis systemu, procesu, struktury organizacyjnej,
 - 2) opis w formie matrycy funkcji kontroli, powiązania celów, o których mowa w art. 9c ust. 1 ustawy – Prawo bankowe, z procesami w działalności Banku, które przez Bank zostały uznane za istotne oraz kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych.

Umiejscowienie, zakres zadań, niezależność komórki do spraw zgodności i komórki audytu wewnętrznego

1. **Komórka do spraw zgodności** – w Banku wyodrębniona jest w strukturze organizacyjnej Banku z uwzględnieniem bezpośredniej podległości Prezesowi Zarządu Banku Komórka ds. zgodności i kontroli wewnętrznej (dalej Komórka ds. zgodności), zgodnie z postanowieniami Regulaminu Organizacyjnego Banku.

Szczegółowe obowiązki i zasady działania Komórki ds. zgodności określa odpowiednia „Polityka zgodności”, a także odpowiedni regulamin funkcjonowania Komórki, obejmują one w szczególności:

- 1) opracowanie rocznego planu działania Komórki ds. zgodności,
- 2) opracowanie Regulaminu funkcjonowania komórki do spraw zgodności i kontroli wewnętrznej,
- 3) zarządzanie ryzykiem braku zgodności oraz dokumentowanie tych czynności,
- 4) okresowe raportowanie do Zarządu Banku i Rady Nadzorczej,
- 5) opracowywanie planów kontroli wewnętrznej,

- 6) organizowanie i prowadzenie testowania mechanizmów kontrolnych oraz kontroli obszarów działalności Banku,
 - 7) sporządzanie raportów z przeprowadzonych czynności testowania i kontrolnych, w tym monitorowanie i raportowanie statusu zaleceń wydanych dla Banku ze wszystkich źródeł
 - 8) dokonywanie analiz niezbędnych do oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w Banku,
 - 9) zarządzanie matrycą funkcji kontroli,
 - 10) nadzór nad wykonywaniem czynności monitorowania mechanizmów kontrolnych,
 - 11) współpraca z kontrolnymi jednostkami zewnętrznymi uprawnionymi do kontroli działalności Banku, w szczególności Komórką Audytu Wewnętrznego SSOZ BPS,
 - 12) uczestnictwo w czynnościach przeciwdziałania konfliktom interesów,
 - 13) obsługa zgłoszeń naruszenia prawa oraz obowiązujących procedur i standardów etycznych i zapewnianie ochrony danych osób dokonujących zgłoszeń,
 - 14) ocena wpływu zmian w przepisach prawa i innych regulacjach zewnętrznych na działalność Banku;
 - 15) dokonywanie przeglądu wdrożenia polityki wynagrodzeń nie rzadziej niż raz w roku;
2. **Komórka Audytu Wewnętrznego** - obowiązki i zasady działania Komórki Audytu Wewnętrznego Spółdzielni są uregulowane na zasadach określonych w Umowie Systemu Ochrony, a funkcjonowanie Komórki Audytu Wewnętrznego Spółdzielni w Banku oraz współpracę pracowników Banku z Komórką Audytu Wewnętrznego Spółdzielni określają Zasady dokonywania audytu wewnętrznego przez Spółdzielnię Systemu Ochrony.

Zasady corocznej oceny skuteczności i adekwatności systemu kontroli wewnętrznej, dokonywanej przez Radę Nadzorczą

1. Rada Nadzorcza Banku corocznie dokonuje oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o przyjęte kryteria. Do kryteriów tych należą:
 - 1) Osiągnięcie wskaźników określonych w Umowie SOZ
 - 2) Realizacja WPN
 - 3) Ocena SKW w Systemie Ochrony (aktualna)
 - 4) Wynik oceny punktowej
 - 5) Wynik ostatniego badania audytowego
 - 6) Inspekcja KNF (przeprowadzona w okresie 3 poprzednich lat)
 - 7) Ocena Nadzorcza BION (aktualna)
 - 8) Wyniki kontroli/ przeglądów/ monitorowania realizowanych przez komórki wewnętrzne
 - 9) Realizacja zaleceń poaudytowych oraz zaleceń wynikających z ocen zewnętrznych, testowania pionowego i poziomego oraz zaleceń sformułowanych w wyniku inspekcji KNF
 - 10) Realizacja celów strategicznych
 - 11) Realizacja planu finansowego
 - 12) Straty operacyjne
 - 13) Limity wewnętrzne

- 14) Skargi Klientów do KNF
 - 15) Skargi i reklamacje Klientów do Banku mające związek z naruszeniem prawa przez Bank
 - 16) Materializacja ryzyka reputacji.
2. Z uwagi na fakt, że Bank jest uczestnikiem Systemu Ochrony oraz uwzględniając zapisy Ustawy o bankach spółdzielczych, trzecia linia obrony (tj. audyt wewnętrzny) jest realizowana przez Spółdzielnię. W związku z tym ocena adekwatności i skuteczności trzeciej linii obrony jest dokonywana przez Radę Nadzorczą Spółdzielni. Ocena ta jest następnie wykorzystywana przez Radę Nadzorczą Banku do dokonania oceny całego systemu kontroli wewnętrznej.
 3. Rada Nadzorcza dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej pierwszego i drugiego poziomu co najmniej w oparciu o dokumenty i informacje otrzymane od:
 - 1) informacji Zarządu Banku o realizacji zadań w ramach systemu kontroli wewnętrznej,
 - 2) ustaleń dokonanych przez biegłego rewidenta,
 - 3) wyników audytu zrealizowanych przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS,
 - 4) raportów przedstawianych przez komórkę ds. zgodności,
 - 5) wyników oceny rocznej Badania i Oceny Nadzorczej (BION) oraz inspekcji dokonywanej przez KNF,
 - 6) stopnia realizacji celów strategicznych Banku,
 - 7) osiągnięcia zakładanych założeń finansowych na dany rok, w tym wskaźników określonych w Umowie Systemu Ochrony,
 - 8) raportów z przeprowadzenia niezależnego monitorowania i testowania w ramach funkcji kontroli,
 - 9) istotnych z punktu widzenia adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, ocen i opinii dokonywanych przez podmioty spoza Banku.
 4. Coroczna ocena systemu kontroli wewnętrznej dokonana przez Radę Nadzorczą podlega przekazaniu do Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS w terminie do końca drugiego kwartału roku następnego za jaki jest dokonywana ocena.
 5. Rada Nadzorcza zatwierdza szczegółowe kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej ustanowione przez Zarząd.

Tychy, dnia 2025-12-31